

Regeringens proposition

1979/80: 101

med förslag om tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80;

beslutad den 21 december 1979.

Regeringen förelägger riksdagen vad som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll för den åtgärd och det ändamål som framgår av föredragandenas hemställan.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

INGEMAR MUNDEBO

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås utgifter m. m. på tilläggsbudget II till statsbudgeten för innevarande budgetår.

De anslag som begärs uppgår till ca 688,6 milj. kr., varav ca 676,6 milj. kr. på driftbudgeten och 12,0 milj. kr. på kapitalbudgeten. De största anslagen på driftbudgeten föreslås gå till arbetsmarknadsutbildning.

Det största anslaget på kapitalbudgeten föreslås gå till lån till teko-, sko- och garveriindustrier.

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-12-21

Närvarande: Statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Bohman, Mundebo, Wikström, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Åsling, Söder, Krönmark, Burenstam Linder, Johansson, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelson, Danell

Föredragande: statsråden Wikström, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Åsling, Burenstam Linder, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg

Proposition med förslag om tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80

Statsråden föredrar förslag till riksdagen i frågor angående anslag m. m. på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80. Anförandena redovisas i underprotokollen för resp. departement.

Statsrådet Mundebo anför: De anslag som riksmötet har anvisat sedan statsbudgeten för budgetåret 1979/80 fastställdes har uppförts på tilläggsbudget I (prop. 1979/80: 25, FiU 1979/80: 14, rskr 1979/80: 140).

I prop. 1979/80: 75 har regeringen föreslagit att 36,5 milj. kr. anvisas för kampanjkostnader m. m. inför den förestående folkomröstningen i kärnkraftsfrågan.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att besluta om anslag m. m. på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 i enlighet med de förslag som föredragandena har lagt fram.

Regeringen ansluter sig till föredragandenas överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredragandena har anfört för den åtgärd eller det ändamål som föredragandena har hemställt om.

Regeringen förordnar att de anföranden som redovisas i underprotokollen och en sammanställning över de anslag som regeringen begär skall bifogas propositionen som bilagor 1–10.

Bilaga I

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-12-21

Föredragande: statsrådet Winberg

Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 såvitt avser justitiedepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN

ANDRA HUVUDTITELN

D. Domstolsväsendet m. m.

[1] D 5. Utrustning till domstolar m. m. För budgetåret 1979/80 har till utrustning till domstolar m. m. anvisats ett reservationsanslag av 8,7 milj. kr. Reservationen från budgetåret 1979/80 uppgick till 5 055 499 kr.

Från anslaget bestrids kostnader för inköp av utrustning och inventarier till nya och ombyggda lokaler för myndigheter inom domstolsverkets förvaltningsområde, med undantag av de allmänna advokatbyråerna, och konsultkostnader i samband därmed samt kostnader för flyttning.

Sedan anslagsberäkningen för budgetåret 1979/80 gjordes har behov uppkommit av medel för inköp av utrustning och inventarier till länsrätterna i Göteborgs och Bohus län samt Kopparbergs län. Båda länsrätterna beräknas flytta till nya förhyrda lokaler strax efter sommaren 1980. Utrustning och inventarier måste därför beställas redan under innevarande budgetår. Kostnaderna härför beräknas till 2,1 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Utrustning till domstolar m. m.* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 2 100 000 kr.

E. Rättshjälp m. m.

[2] E 3 a. Allmänna advokatbyråer: Rörelsekapital. Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för innevarande budgetår.

Jag har vid min anmälan tidigare denna dag av anslagen till rättshjälp

m. m. för budgetåret 1980/81 tagit upp frågan om fortsatta riktlinjer för verksamheten vid de allmänna advokatbyråerna. Jag har därvid bl. a. behandlat byråernas behov av rörelsekapital och principerna för finansieringen av detta samt förordat att byråerna får ett tillskott av rörelsekapital över statsbudgeten. Medelsbehovet uppgår till ca 11 milj. kr. Som jag framhöll vid min anmälan bör medlen anvisas redan under innevarande budgetår. Med hänvisning härtill hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Allmänna advokatbyråer: Rörelsekapital* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett anslag av 11 000 000 kr.

SOCIALDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-12-21

Föredragande: statsrådet Holm

Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 såvitt avser socialdepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN

FEMTE HUVUDTITELN

G. Undervisningssjukhus m. m.

[1] G 5. Akademiska sjukhuset i Uppsala: Driftkostnader. Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisats ett förslagsanslag av 32 855 000 kr.

I prop. 1978/79: 100 (bil. 8, SoU 1978/79: 27, rskr 1978/79: 232) anför föredragande statsrådet vid sin anmälan av detta anslag bl. a. att utgifterna för löner till sjukhusets personal – bortsett från läkarna – under budgetåret 1979/80 inte får överstiga ett belopp, som motsvarar en ram av 335 milj. kr. i 1979 års löneläge, lönekostnadspålägg inräknat. Denna löneram får endast räknas upp med anledning av nya löneavtal, som träffas efter utgången av november 1978. Föredragande statsrådet anför vidare, att hon vid bestämmandet av löneramen har räknat med att inga nya tjänster inrättas för budgetåret 1979/80 utöver sådana tjänster, för vilka utrymme kan beredas genom omdisposition inom löneramen. Vidare bör omkostnaderna för sjukhusets verksamhet inte få överstiga 110 milj. kr. under budgetåret 1979/80.

Riksdagen har lämnat det anförda utan erinran.

Med anledning av att ytterligare löneavtal träffats har regeringen den 28 juni 1979 fastställt löneramen till 348 milj. kr. (löneläge maj 1979).

Direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala

Ett förslag till driftstat för budgetåret 1979/80 för akademiska sjukhuset i Uppsala har upprättats. Förslaget utgår från att sjukhuset skall bedriva en i stort sett oförändrad verksamhet. Lönekostnaderna för sjukhusets perso-

nal – bortsett från läkarna – beräknas enligt förslaget komma att uppgå till inte fullt 361 milj. kr., vilket överskrider den i juni 1979 fastställda ramen med 13 milj. kr.

Förslaget till driftstat innebär, förutom en omDispositionering av lönedel, vissa personalförstärkningar. Barnklinikernas inflyttning under hösten 1979 kräver sålunda att ca 20 nya tjänster inrättas, bl. a. för städning av nytillkommande lokaler. Sammanlagt föreslås att 40 nya tjänster tillkommer. De beräknas kosta drygt 4 milj. kr.

Omkostnaderna för sjukhusets verksamhet beräknas i statförslaget till 120,2 milj. kr.

Direktionen för sjukhuset hemställer att erforderliga föreskrifter meddelas, som medger att ifrågavarande lönekostnader får uppgå till 361 milj. kr. och att medel får disponeras enligt statförslaget.

Föredraganden

Direktionen för akademiska sjukhuset i Uppsala har beräknat att lönekostnaderna för personalen – bortsett från läkarna – kommer att uppgå till ca 361 milj. kr. i löneläget maj 1979 under budgetåret 1979/80. Jag är beredd att nu med hänsyn till omständigheterna godta denna lönekostnad. Härigenom uppstår utrymme inom löneramen för de tjänster, som direktioken tagit upp i sitt driftstatsförslag. Beloppet för lönekostnader kan endast behöva räknas upp med anledning av nya löneavtal, som träffas efter utgången av november 1979.

Omkostnaderna för sjukhusets verksamhet beräknas enligt driftstatsförslaget komma att uppgå till 120,2 milj. kr. Jag anser att de inte bör få överstiga 115 milj. kr. under nämnda budgetår.

Mot denna bakgrund föreslår jag att – i stället för de skilda ramar för löner och omkostnader som tagits upp vid föredragande statsrådets anmälan av förevarande anslag för innevarande budgetår – en gemensam ram för utgifterna för ifrågavarande löner och omkostnader fastställs till 476 milj. kr. Inom denna totalram bör sjukhuset ha möjlighet att vid behov göra omDispositioneringar mellan lönekostnader och omkostnader.

Jag förutsätter att direktioken för akademiska sjukhuset nu vidtar kraftiga och verkningsfulla åtgärder för att i fortsättningen hålla utgifterna inom fastställda ramar och genomföra en stram kontroll över sjukhusets kostnader.

Regeringen bör underställa riksdagen detta förslag till ny kostnadsram.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att besluta om ändrad medelsram för akademiska sjukhuset i Uppsala för budgetåret 1979/80 i enlighet med vad jag har förordat i det föregående.

Bilaga 3

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-12-21

Föredragande: statsrådet Wikström såvitt avser punkterna 1 och 3;
statsrådet Mogård såvitt avser punkten 2

Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 såvitt avser utbildningsdepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN

NIONDE HUVUDTITELN

B. Kulturändamål

[1] **B 25. Stöd till dagspressen.** Stöd till dagspressen beviljas av presstödsnämnden enligt bestämmelserna i förordningen (1976: 336) om statligt stöd till dagstidningar (ändrad 1977: 524, 1977: 1051, 1978: 240 och 1979: 269). För ändamålet har i statsbudgeten för innevarande budgetår anvisats ett förslagsanslag av 308,5 milj. kr., varav förslagsvis 220,7 milj. kr till produktionsbidrag till dagstidningar.

Reglerna för beviljande av produktionsbidrag innebär bl. a. följande.

Produktionsbidraget till en flerdagartidning – dvs. en dagstidning som utkommer med minst fyra nummer per vecka – beräknas inom vissa ramar med ledning av pappersförbrukningen för redaktionell text under de tre senaste kalenderåren.

En fädagartidning – dvs. en dagstidning som utkommer med högst tre nummer per vecka – erhåller om den är bidragsberättigad ett fast belopp i produktionsbidrag. För lokal eller regional tidning uppgår beloppet till 750 000 kr. per år medan det för rikstidning uppgår till högst 1,5 milj. kr. per år.

För fädagartidning som övergår till att bli flerdagartidning och för nyetablerad flerdagartidning gäller, att produktionsbidragets storlek beräknas med hjälp av uppgifter om pappersförbrukningen under den tidsperiod för vilken uppgifter kan erhållas, dock ej kortare period än sex månader.

En bestämmelse av sist nämnda innebörd är enligt min mening befogad

också för det fall en flerdagartidning skulle öka antalet utgivna nummer per vecka. I ett sådant fall ger nämligen inte den genomsnittliga pappersförbrukningen under den senaste treårsperioden ett rättvisande underlag och tidningen kan därför erhålla ett lägre produktionsbidrag än den borde få. Jag anser således att de nu gällande bestämmelserna för beräkning av produktionsbidragets storlek bör kompletteras med en regel som anger att bidraget också till en flerdagartidning som har ökat antalet utgivna nummer per vecka bör beräknas med ledning av uppgifter om pappersförbrukning m. m. under den tidsperiod som ligger efter det att förändringen genomfördes.

Den nya bestämmelsen bör vara tillämplig vid beslut om produktionsbidrag med användande av medel som ställts till presstödsnämndens förfogande fr. o. m. budgetåret 1979/80. Jag räknar inte med att den föreslagna nya regeln föranleder behov av ökat anslag för produktionsbidrag under budgetåret.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna den av mig förordade förändringen i grunderna för statligt stöd till dagspressen.

C. Skolväsendet

[2] C 11. **Bidrag till driften av grundskolor m. m.** Ur anslagsposten Bidrag till enskilda skolor under detta anslag utgår statsbidrag till Hillelskolan i Stockholm. Bidraget utgår enligt särskild förordning (SÖ-FS 1978: 175) med 99% av ett för varje redovisningsår av skolöverstyrelsen fastställt bidragsunderlag omfattande dels lönekostnaden för lärare och rektor, dels kostnaden för sociala avgifter för lärare och rektor med sammanlagt 28,7% av lönekostnaden. Grunderna för statsbidraget till de enskilda skolorna har 1977 godkänts av riksdagen (prop. 1976/77: 100 bil. 12 s. 272 f, UbU 1976/77: 16, rskr 1976/77: 157).

Styrelsen för Hillelskolan har, under hänvisning till att skolan befinner sig i en akut ekonomisk kris, anhållit om medelstillskott för budgetåren 1979/80, 1980/81 och 1981/82 utöver vad som följer av nyss nämnda förordning. Därvid har styrelsen för budgetåret 1979/80 begärt sammanlagt 965 000 kr. avseende ackumulerat underskott (395 000 kr.), brådskande reparationer av skollokaler (160 000 kr.), lönekostnader för skolpsykolog och vaktmästare (15 000 kr.), inredning av Judaica-rum (15 000 kr.) samt beräknat underskott för innevarande budgetår (380 000 kr.). För budgetåren 1980/81 och 1981/82 har styrelsen anhållit om medel utöver vad som utgår enligt förordningen med 785 000 kr. resp. 835 000 kr. Sammanlagt har styrelsen för de tre budgetåren således begärt ca 2,5 milj. kr.

För egen del menar jag att Hillelskolan intar en särställning i svenskt skolväsende. Den är avsedd för elever som tillhör en minoritet, vilken

parallellt med sin anpassning till det svenska samhället lyckats bevara en nationell och kulturell identitet trots många gånger svåra yttre omständigheter. Statsbidrag har också utgått till Hillelskolan under större delen av tiden sedan dess tillkomst år 1955. Jag ser det som önskvärt att verksamheten vid skolan kan fortsätta utan inskränkningar. För att detta skall vara möjligt bedömer jag det som nödvändigt med ett visst medelstillskott till Hillelskolan utöver vad som utgår för löner och sociala avgifter till rektor och lärare. Jag är därvid dock endast beredd att förorda ett engångsbidrag med 615 000 kr. under innevarande budgetår avseende ackumulerat underskott sedan tidigare verksamhetsår, bräddskande reparationer av skolans lokaler samt viss del av det beräknade underskottet innevarande år. Jag har från företrädare för Hillelskolan erfarit att skolan med det av mig förordade statsbidraget kan klara sin ekonomi under budgetåren 1979/80 och 1980/81. Jag utgår från att samma förhållande gäller även för budgetåret 1981/82. Jag vill understryka att det nu aktuella förslaget om statsbidrag skall ses som en engångsföreteelse. Varken Hillelskolan eller övriga enskilda skolor kan för framtiden räkna med resurstillskott utöver vad som följer enligt generella regler.

Frågor rörande statsbidrag till enskilda skolor utreds f. n. av kommittén (U 1979: 13) för skolor med icke-offentlig huvudman.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna vad jag har förordat i fråga om statsbidrag till Hillelskolan.

Kapitalbudgeten

II. STATENS ALLMÄNNA FASTIGHETSFOND

[3] 14. **Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde.** Under denna rubrik har i statsbudgeten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 135 milj. kr. (prop. 1978/79: 82, UbU 1978/79: 43, rskr 1978/79: 410). Under anslaget är uppförda två investeringsplaner, nämligen en plan för utbildning och forskning och en plan för kulturändamål m. m. Behållningen vid budgetårets början uppgick till 49 milj. kr. Någon medelsanvisning på tilläggsbudget beräknas f. n. inte bli erforderlig. Däremot bör följande objekt redovisas i detta sammanhang. Kostnaderna redovisas i det följande i prisläget den 1 april 1979.

Göteborg

Försörjningsåtgärder inom Chalmers tekniska högskolas område. Byggnadsstyrelsen har hos regeringen hemställt att få utföra och driva en +1-Riksdagen 1979/80. 1 saml. Nr 101

försöksanläggning för koleldning i fluidiserad bädd vid Chalmers tekniska högskolas kraftcentral. Anläggningen skall vara lämpad för forskning och undervisning och skall samtidigt kunna leverera energi kommersiellt. Projektet föreslås finansieras dels med bidrag från nämnden för energiproduktionsforskning och statens industriverk, dels genom anslag som står till byggnadsstyrelsens förfogande. För byggnadsstyrelsens del är kostnaden beräknad till 6 765 000 kr., varav 3,1 milj. kr. föreslås bestridas från anslaget Byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde.

I investeringsplanen för utbildning och forskning är uppförd en kostnadsram av 3 milj. kr. för Försörjningsåtgärder inom Chalmers tekniska högskolas område: Övriga åtgärder. Under året har ett delprojekt med en kostnadsram av 500 000 kr. slutredovisats varefter en ram av 2,5 milj. kr. återstår. Byggnadsstyrelsen föreslår att för ovan nämnt projekt kostnadsramen höjs till (2,5+3,1 =) 5,6 milj. kr.

Utbyggnad av Tjärnö marinbiologiska laboratorium. Regeringen uppdrog den 25 oktober 1979 åt byggnadsstyrelsen att inom en kostnadsram av 6,5 milj. kr. i prisläget den 1 april 1978, motsvarande 7 150 000 kr. i prisläget den 1 april 1979, projektera utbyggnad av Tjärnö marinbiologiska laboratorium t. o. m. bygghandlingar. Utbyggnaden omfattar nybyggnad av förläggning, matsal, tjänstebostad och sjöbod samt yttre arbeten till en sammanlagd rumsarea av ca 900 m². Byggnadsarbetena beräknas kunna påbörjas under varen 1980.

Föredraganden

Med hänvisning till vad jag har anfört i det föregående bör i gällande investeringsplan föras upp följande kostnadsramar (1 000-tal kr.)

Byggnadsobjekt	Kostnadsram		Medelförbrukning		Byggstart år-mån	Färdig- ställande år-mån
	78-04-01	79-04-01	Faktisk t. o. m. 79-06-30	Beräknad för 1979/80		
Utbildning och forskning Göteborg						
Försörjningsåtgärder inom Chalmers tekniska högskolas område:						
Övriga åtgärder	3 000	5 600	1 656	1 000	successivt	
Utbyggnad av Tjärnö marinbiologiska laboratorium		7 150	337	3 000	80-04	81-03

Det redovisade behovet av *utbyggnad av Tjärnö marinbiologiska laboratorium* bör nu enligt min mening tillgodoses. Laboratoriet, som är en för universiteten i Stockholm och Göteborg gemensam anläggning, bör efter utbyggnaden kunna nyttjas som en marinbiologisk utbildnings- och forsk-

ningsresurs av också andra högskoleenheter. Jag utgår från att verksamheten vid laboratoriet planeras bl. a. med hänsyn härtill.

Jag förordar att de ökade utgifter som hänger samman med här behandlade objekt får bestridas av tillgängliga medel under förevarande anslag.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att besluta om byggnadsarbeten m. m. inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde inom de kostnadsramar som jag har förordat i det föregående.
2. godkänna vad jag har förordat i det föregående angående bestridande av utgifterna för vissa byggnadsarbeten inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde.

Bilaga 4

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-12-21

Föredragande: statsrådet Dahlgren

Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 såvitt avser jordbruksdepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN

TIONDE HUVUDTITTELN

B. Jordbrukets rationalisering m. m.

[1] **B 6. Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti.** På statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett förslagsanslag av 1 milj. kr. Riksdagen har vidare för budgetåret medgivit att statlig kreditgaranti får lämnas för lån till yttre rationalisering, lån till inre rationalisering, jordförvärvslån, driftslån och maskinlån med sammanlagt 513 milj. kr., för lån till trädgårdsnäringens rationalisering m. m. med 35 milj. kr., för lån till rennäringens rationalisering m. m. med 2,5 milj. kr. samt för lån till inköp av avelshästar och ridhästar med 500 000 kr.

Lantbruksstyrelsen

Ramen för lanegarantier för jordbrukets rationalisering uppgår till 513 milj. kr. Behovet har av lantbruksnämnderna beräknats till 920 milj. kr., varav närmare 200 milj. kr. är eftersläpande behov från föregående budgetår som då inte kunde tillgodoses. Ramen föreslås ökad med 387 milj. kr. till 900 milj. kr., vilket är samma ram som begärs för budgetåret 1980/81. Som motivering anføres följande.

Kreditgarantierna avser främst lån för byggnadsåtgärder, täckdikning och anskaffning av inventarier, vilket i hög grad främjar rationaliseringen. Garantigivningen har också stor regionalpolitisk betydelse.

Av de under verksamhetsåret 1978/79 beviljade garantierna till jordbrukets rationalisering gick 42 % till de norra skogslänen. Dessa läns andel av landets totala åkerareal är 18 % och av antalet mjölkkor 21 %. Statsverkets förluster på lanegarantierna är obetydliga, omkring en halv promille. Med

hänsyn till åtgärdernas stora såväl rationaliserings- som regionalpolitiska betydelse vill styrelsen framhålla angelägenheten av att lånegarantibehovet tillgodoses.

Lånegarantibehovet under såväl innevarande budgetår som påföljande påverkas av den ökade försäljningsverksamhet som följer av styrelsens förvärv av mark, främst skogsmark, från skogsindustrier och andra juridiska personer. För dessa förvärv har en rörlig kredit av 200 milj. kr. ställts till styrelsens förfogande att disponeras till den 31 december 1981. Behovet av lånegarantier sammanhänger förutom med köparnas privata lånemöjligheter bl. a. med andelen avverkningsbar skog på ifrågakvarande arealer. Då denna i allmänhet är låg på hittills förvärvade arealer bedömer styrelsen att en betydande del av försäljningsbeloppet behöver finansieras med hjälp av lånegarantier.

Styrelsen har för att minska behovet av lånegarantier under det senaste årets bristsituation genom olika åtgärder försökt utverka att en högre andel av kostnaden för de åtgärder, vartill statligt stöd sökes, finansieras med lån utan statlig garanti. Detta krav har starkast kunnat hävdas i fråga om jordförvärvslån eftersom den av nämnden godkända köpeskillingen innebär att driften beräknas ge brukaren ett tillfredsställande ekonomiskt resultat och säkerhet för lånet lämnas i fastighetsinteckning inom köpeskillings belopp. Nämnda andel uppgår dock i fråga om jordförvärvslån till i genomsnitt ca 55 %, vilket i de flesta fall motsvarar minst 150 % av 1975 års taxeringsvärde som ofta utgör grund för bankernas belåningsvärdering. Vid rationaliseringsåtgärder faller andelen till 30–40 % och vid driftslån till endast 10–20 %. När det vid sistnämnda låneform gäller arrendatorer, som endast kan erbjuda företagsinteckning som säkerhet, brukar endast en viss checkräkningskredit kunna finansieras utan statlig garanti. Styrelsen bedömer därför inte att ytterligare besparingar av nämnvärd betydelse kan uppnås på detta sätt.

Föredraganden

Med hänvisning till vad jag har anfört i min anmälan till budgetpropositionen 1980 (prop. 1979/80: 100 bil. 13 punkten B 7) förordar jag att ramen för kreditgarantier till jordbruket ökas med 100 milj. kr. till 613 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att medge att för budgetåret 1979/80 statlig kreditgaranti lämnas för lån till yttre rationalisering, lån till inre rationalisering, jordförvärvslån, driftslån och maskinlån med sammanlagt högst 613 000 000 kr., för lån till trädgårdsnäringens rationalisering m. m. med högst 35 000 000 kr., för lån till rennäringens rationalisering m. m. med högst 2 500 000 kr. samt för lån till inköp av avelshästar och ridhästar med sammanlagt högst 500 000 kr.

[2] **B 15. Särskilt stöd till jordbruk och skogsbruk, m. m. i Norrbottens län.** På statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 30 milj. kr. Efter samråd med Norrbottendelegationen (I 1976: 04) beviljas bidrag av skogsvårdsstyrelsen i länet såvitt avser skogsbruk och av lantbruksnämnden såvitt avser andra ändamal.

Länsstyrelsen i Norrbottens län

I skrivelse den 8 juni 1979 anför länsstyrelsen att riksdagen med anledning av prop. 1978/79: 127 om åtgärder för att främja sysselsättningen i Norrbotten bl. a. har beslutat om en extra ram på 175 milj. kr. för beredskapsarbeten och tidigareläggningar av investeringar, m. m. Ramen har tilldelats länsarbetsnämnden för att efter samråd med länsstyrelsen fördelas på projekt inom länet.

Länsarbetsnämnden och länsstyrelsen har haft överläggningar om fördelningen av den anvisade medelsramen. Vid dessa överläggningar har stått i förgrunden den ständigt besvärliga arbetsmarknadssituationen i vissa av länets inlandskommuner. Länsstyrelsens och länsarbetsnämndens gemensamma uppfattning är att extraordinära insatser måste komma till stånd för att i någon mån vända den hittills negativa utvecklingen i dessa länsdelar.

Det är angeläget att de särskilda insatser som det s. k. Norrbottenpaketet öppnat vägen för, utväljs så att de bidrar både till en snar förbättring av sysselsättningen och till att skapa mer varaktiga arbetstillfällen. För framför allt glesbygdskommunerna gäller att försörjningsmöjligheterna särskilt i jord- och skogsbruket måste tas till vara bättre. Möjligheterna att utöka den industriella sysselsättningen i dessa kommuner är starkt begränsade. Åkerjorden är en resurs som till en del änyo måste tas i bruk som produktionsunderlag. År 1956 var den odlade arealen i länet 88 000 ha för att år 1978 uppgå till ungefär 47 000 ha eller samma areal som år 1927.

Ett betydelsefullt investeringsprogram på jordbrukets område är utarbetat för dessa kommuner. Det har skett som en del av jordbruksprojekten inom Norrbottendelegationens verksamhet med sikte på genomförande åren 1979–1981. För genomförande av programmet har förutsatts dels ordinarie bidrag från lantbruksnämndens rationaliseringsanslag, dels kompletterande bidrag från Norrbottendelegationens särskilda medel enligt de för dessa medel fastställda dispositionsföreskrifterna. Ifrågavarande jordbruksprogram i inlandskommunerna avser byggstart vid 56 jordbruksföretag under budgetåret 1979/80 samt vid 45 företag under budgetåret 1980/81.

Investeringarna under 1979/80 är i övervägande grad detaljplanerade redan nu för omedelbar igångsättning av arbetena. Dessa är kostnadsberäknade till totalt 65,4 milj. kr. För att genomföra åtgärderna beräknas åtgå 130 årsverken. Den bestående sysselsättningseffekten av 1979/80 års investeringsprogram utgör ett tillskott av drygt 80 årsarbeten.

Lantbruksnämnden har anmält att investeringsprogrammet endast i ringa grad kan utföras som planerat då nämnden inte tilldelats bidragsmedel för dessa särskilda satsningar och då övriga ordinarie jordbruksinvesteringar i länets kustbygder rimligen inte får äventyras av åtgärderna i inlandet. Detta innebär att programmets genomförande blir utsträckt under en väsentligt längre följd av år än planerat. Enligt länsstyrelsens och länsarbetsnämndens gemensamma uppfattning är det angeläget att en sådan fördröjning av investeringarna förhindras. Ett genomförande så snart som möjligt är angeläget av både arbetsmarknadspolitiska och regionalpolitiska skäl. En tidigareläggning av investeringarna, jämfört med vad takten i ordinarie medelstildelning medger, möjliggörs om lantbruksnämndens rationaliseringsanslag förstärks med de medel som erfordras för den del av jordbruksprogrammet som är avsedd att genomföras budgetåret 1979/80. Denna utökning av anslaget uppgår enligt lantbruksnämndens beräkning till 20 853 000 kr.

Länsstyrelsen hemställer att från det under tolfte huvudtiteln uppförda reservationsanslaget Sysselsättningsskapande åtgärder 20 milj. kr. förs över till lantbruksstyrelsen för att disponeras av lantbruksnämnden i Norrbottens län.

Föredraganden

I slutet av år 1976 tillkallades Norrbottendelegationen (I 1976: 04) för att ta sig an sysselsättningsproblemen i Norrbotten. Till delegationens uppgifter hör bl. a. att lämna förslag till åtgärder som främjar utvecklingen inom andra näringsgrenar än industrin främst jordbruk och skogsbruk. För delegationens verksamhet på detta område har under förevarande anslag anvisats sammanlagt 65 milj. kr. Medlen har i huvudsak använts för att främja uppbyggnaden av bärkraftiga mindre företag av olika slag, främst jordbruksföretag, i de inre delarna av Norrbotten.

Norrbottendelegationen beräknar att avsluta sin verksamhet vid årsskiftet 1979/80 och i samband därmed redovisa de vunna erfarenheterna. Det är nu angeläget att medel ställs till förfogande för att slutföra den planerade verksamheten.

Som framgår av länsstyrelsens skrivelse saknar lantbruksnämnden medel för att inom ramen för ordinarie verksamhet kunna stödja alla företag som ingår i delegationens projekt. Den 30 augusti 1979 bemyndigade regeringen med anledning härav arbetsmarknadsstyrelsen att från det under tolfte huvudtiteln uppförda reservationsanslaget Sysselsättningsskapande åtgärder betala ut högst 8 milj. kr. till lantbruksstyrelsen för sådana åtgärder inom jordbruket som omfattas av stöd enligt föreskrifterna för förevarande anslag. Härigenom har delegationens planerade verksamhet kunnat fortgå. Jag beräknar att därutöver 8 milj. kr. erfordras för att slutföra verksamheten. Enligt min mening bör kostnaderna för delegationens jordbruksprojekt belasta förevarande anslag. För ändamålet bör därför nu

anvisas 16 milj. kr. Från anslaget bör täckas de kostnader som under innevarande budgetår belastat anslaget Sysse/sättningsskapande åtgärder.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Särskilt stöd till jordbruk och skogsbruk, m. m. i Norrbottens län* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 16 000 000 kr.

D. Skogsbruk

[3] **D 7. Tillfälligt bidrag till gallring.** På statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 150 milj. kr. Bidragsbestämmelserna finns i förordningen (1979: 486) om statsbidrag för år 1979 till gallring av skog.

Det tillfälliga bidraget till skogsgallring som riksdagen beslutade om våren 1979 har positivt påverkat skogsvården och massaindustrins råvaruförsörjning. Inom vissa län har gallringarna emellertid inte fått den omfattning som bidraget i och för sig skulle ha kunnat medge. Detta kan bero på att avverkningsresurserna till följd av andra viktiga skogsvårdsbehov inte har räckt till för gallring. För att kunna avsluta den satsning på skogsgallring som riksdagen sålunda har beslutat om föreslår jag att det tillfälliga gallringsbidraget får utgå även under tiden den 1 januari—den 30 juni 1980. Några ytterligare medel behöver inte anvisas för ändamålet.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna vad jag har förordat i fråga om tillfälligt bidrag till gallring.

G. Utbildning och forskning

[4] **G 1. Sveriges lantbruksuniversitet: Förvaltningskostnader.** På statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett förslagsanslag av 221 846 000 kr.

I prop. 1978/79: 100 (bil. 13 s. 89) föreslog regeringen riksdagen att till Sveriges lantbruksuniversitet: Förvaltningskostnader för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 224 060 000 kr. Vid behandlingen av prop. 1978/79: 100 biföll riksdagen ett förslag att till Sveriges lantbruksuniversitet: Förvaltningskostnader anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 2 214 000 kr. minskat förslagsanslag.

Den beslutade reduktionen av anslaget har minskat utrymmet för löner med drygt 1 milj. kr., vilket förutsätter att lantbruksuniversitetet vakant håller ett antal lediga tjänster. De tjänster som här är i fråga på förvaltningskostnadsanslaget är högre lärar- och forskartjänster. Detta innebär att viktiga ämnesområden vid uppkommande vakanser och på ett oplannerat sätt blir utan företrädare för både forskning och utbildning, vilket försämrar möjligheterna att bedriva dessa verksamheter.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Sveriges lantbruksuniversitet: Förvaltningskostnader* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kr.

I. Idrott

[5] I 2. **Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m.** På statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett förslagsanslag av 39,1 milj. kr. Från anslaget lämnas bl. a. bidrag till mindre idrotts- och friluftsanläggningar enligt de riktlinjer som fastställdes av 1970 års riksdag (prop. 1970: 79, JoU 1970: 33, rskr 1970: 239) samt vissa på dessa riktlinjer grundade och av regeringen angivna normer.

Bidrag till mindre idrotts- och friluftsanläggningar utgick under budgetåret 1978/79 med ca 9 milj. kr., varav ca hälften till kommuner och hälften till föreningar o. d. Dessa bidrag behandlades av 1979 års kommunalekonomiska utredning (KEU 76) som föreslog att bidragen skulle överföras till skatteutjämningsystemet.

Regeringens förslag om den kommunala ekonomin (prop. 1978/79: 95 bil. 5, KrU 1978/79: 4y, FiU 1978/79: 35, rskr 1978/79: 335) innebar bl. a. att bidragen till föreningar också fortsättningsvis skulle utgå förutsatt att anläggningen i fråga inte kunde anses vara ett kommunalt åtagande. Förslagen innebar att kommunerna fr. o. m. den 1 januari 1980 helt skulle överta det finansiella ansvaret för investeringar i anläggningar för idrott, friluftsliv, studerandemotion eller sådan anläggning som inte är avsedd för den samlade idrottsrörelsens behov eller är av riksintresse för rekreationsändamål.

Det statliga stödet till kommunerna för uppförande av mindre idrotts- och friluftsanläggningar skulle därmed upphöra den 1 januari 1980 och medlen överföras till den kommunala skatteutjämningsenheten. De finansiella konsekvenserna av regeringens förslag beaktades redan i samband med budgetpropositionen (prop. 1978/79: 100 bil. 13 s. 138–139). Anslaget minskades då med 2,5 milj. kr., vilket motsvarar halvårseffekten på statsbudgeten av den föreslagna förändringen. Förslagen i prop. 1978/79: 95 (bil. 5) om den kommunala ekonomin utgick därför från att någon ändring

av medelsberäkningen för budgetåret 1979/80 i förhållande till 1979 års budgetproposition inte var nödvändig.

Riksdagens beslut (KrU 1978/79: 4y, FiU 1978/79: 35, rskr 1978/79: 335) innebar emellertid att bidragen till kommunala mindre idrottsanläggningar nu inte avvecklas samt att en översyn borde göras bl. a. beträffande normerna för statsbidrag till föreningsdrivna idrotts- och friluftsanläggningar.

Föredraganden

Med hänsyn till riksdagens beslut beträffande stödet till mindre anläggningar bör 2,5 milj. kr. nu tillföras anslaget Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m. i form av tilläggsbudget till innevarande års anslag. Frågan om formerna för avveckling av det nuvarande stödet till mindre idrottsanläggningar bereds i regeringskansliet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m.* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 2 500 000 kr.

HANDELSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-12-21

Föredragande: statsrådet Burenstam Linder

Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 såvitt avser handelsdepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN

ELFTE HUVUDTITELN

E. Patent- och registreringsverket m. m.

[1] **E 1. Patent- och registreringsverket.** I statsbudgeten för budgetåret 1979/80 är under denna rubrik uppfört ett förslagsanslag av 80 069 000 kr.

Kostnaderna för patent- och registreringsverkets verksamhet skall i princip täckas av de avgifter dess kunder erlägger (prop. 1978/79:100 bil. 14, NU 1978/79: 27, rskr 1978/79: 217).

År 1973 antogs den s. k. europeiska patentkonventionen (EPC) som Sverige har undertecknat tillsammans med 15 andra stater. Konventionen innebär bl. a. att ett europeiskt patentverk med säte i München skall kunna meddela patent som blir gällande i alla eller vissa av de anslutna staterna. EPC trädde i kraft under år 1977. Det europeiska patentverket öppnade sin verksamhet den 1 juli 1978. Sverige ratificerade EPC i februari 1978 efter riksdagens beslut (prop. 1977/78: 1, LU 1977/78: 10, rskr 1977/78: 126).

Den som söker europeiskt patent för Sverige kan, då den europeiska patentansökan publicerats enligt EPC, erhålla provisoriskt skydd för sin uppfinning i Sverige. Skyddet erhålles genom att sökande till svenska patentverket inger översättning av kraven i den europeiska ansökningen och att patentverket utfärdar kungörelse härom (88 § patentlagen 1967: 837).

F. n. utgår inte avgift för verkets befattning med ansökningen och kungörelsen. Vid införandet av ändringarna i patentlagstiftningen år 1978 förutsågs inte att avgift för denna del av handläggningen kunde komma att införas och någon bestämmelse i detta syfte togs inte in i patentlagen.

Emellertid har numera flera länder infört avgift för de kungörelser som fordras för provisoriskt skydd i vederbörande land.

Andelen ansökningar vid det europeiska patentverket i vilka Sverige designerats uppgår f. n. till ca 58 %. Redan vid årsskiftet 1978–79 närmade sig antalet ansökningar som är aktuella för Sverige siffran 2 000. Det kan därför befaras att kungörelser av detta slag kommer att medföra ett icke ringa merarbete för det svenska patentverket.

Mot denna bakgrund och med hänsyn till det provisoriska skydd som erhålles samt den för verket gällande kostnadstäckningsprincipen bör också Sverige införa en avgift som täcker de kostnader som är förenade med kungörelseförfarandet.

Sådan översättning som avses i 88 § får rättas. Inkommer rättelse skall patentmyndigheten utfärda kungörelse därom. Sedan kungörelse utfärdats, gäller den rättade översättningen i stället för den tidigare ingivna (91 § andra stycket). Om avgift införs som villkor för att kungörelse enligt 88 § skall utfärdas, bör givetvis avgift utgå också för kungörelse om rättelse av översättning.

Jag föreslår efter samråd med chefen för justitiedepartementet att 88 § första stycket och 91 § andra stycket patentlagen (1967: 837) ändras så att i båda paragraferna anges att avgift skall erläggas innan patentverket utfärdar kungörelse. Det ankommer sedan på regeringen att fastställa avgiftens storlek. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 1980. Avgift bör dock inte tas ut för kungörelse om sådan översättning eller rättad översättning som ingivits före ikraftträdandet. Förslag till lag om ändring i patentlagen (1967: 837) har upprättats inom handelsdepartementet. Förslaget bör fogas som *bilaga 5.1* till detta protokoll.

Med hänvisning till vad jag anför i det föregående hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att antaga förslaget till lag om ändring i patentlagen (1967: 837).

F. Ekonomiskt försvar

[2] **F 1. Överstyrelsen för ekonomiskt försvar.** För detta ändamål disponerar överstyrelsen under innevarande budgetår 271 131 000 kr.

Åtgärder för försörjningsberedskapen på skoområdet

Riksdagen beslöt hösten 1978 om åtgärder för försörjningsberedskapen på skoområdet (prop. 1978/79: 60, FöU 1978/79: 18, rskr 1978/79: 117). Enligt beslutet skall under perioden 1979–1981 ett program genomföras för effektivisering och omstrukturering av laderskoindustrin. Syftet är att det produktionsmål som statsmakterna fastslagit av försörjningsberedskapsskäl, efter år 1981 skall kunna upprätthållas utan statliga åtgärder.

Stödåtgärderna utgörs av investeringsstöd i form av avskrivningslån, försörjningsberedskapslån som ersättning för upprätthållande av produktion och produktionskapacitet, skostrukturlån avsedda att stimulera strukturförändringar inom branschen, statlig garanti för säsongskrediter samt stöd till det nybildade Skoinstitutet som skall utföra servicetjänster för branschen främst på det produktionstekniska området samt då det gäller bl. a. produktutveckling, konsumentteknisk forskning, marknadsföring och designverksamhet.

I skrivelse till regeringen den 12 november 1979 har överstyrelsen för ekonomiskt försvar (ÖEF) hemställt bl. a. om att föreskrifterna rörande statlig kreditgaranti för säsongskrediter ändras så att de medger stöd för tidsbegränsad lagring av beställda läderskor även för vår- och sommarsäsongen 1980 samt för höst- och vintersäsongen 1980–1981 och att en löpande garantiram för 17 milj. kr. får disponeras härför.

I skrivelsen har ÖEF vidare anmält att Skogruppen AB har inkommit med en ansökan om avskrivningslån på 17,5 milj. kr. Detta är 5,5 milj. kr. mer än vad Skodelegationen i sin rapport beräknade för denna företagsgrupp. Kostnadsökningen beror enligt ÖEF på bl. a. prisökningar. För att möjliggöra ett avtal med Skogruppen om avskrivningslån har ÖEF gjort omprioriteringar i handläggningen av inneliggande övriga ansökningar. För att kunna stödja Skogruppen krävs emellertid ytterligare medel. ÖEF hemställer därför att för budgetåret 1979/80 ramen för lån till teko-, sko- och garveriindustrier höjs med 10 milj. kr. och att 10 milj. kr. tillförs i investeringsmedel.

Jag vill för egen del anföra följande.

Erfarenheterna är goda av att läderskoföretag fr. o. m. budgetåret 1977/78 kunnat erhålla statlig garanti för lån till rörelsekapital som erfordras för att överbrygga säsongsvängningarna i företagen. Jag förordar att garanti skall kunna lämnas för vår- och sommarsäsongen 1980 samt för höst- och vintersäsongen 1980–1981 inom en sammanlagd ram av 17 milj. kr. Jag är däremot inte beredd att förorda att en löpande garantiram skall ställas till regeringens förfogande.

För de avskrivningslån som ÖEF kan lämna för investeringar i maskiner och byggnader inom teko-, sko- och garveriindustrier gäller en särskild av riksdagen beslutad investeringsram. Från år 1972, då stödförmen infördes, har ramen successivt höjts och uppgår för budgetåret 1979/80 till 285 milj. kr. Efter förslag av regeringen i prop. 1978/79: 60 om åtgärder för försörjningsberedskapen på skoområdet samt i budgetpropositionen för 1979 (prop. 1978/79: 100 bil. 14) har riksdagen beviljat 13 milj. kr. för avskrivningslån till läderskoindustrin (FöU 1978/79: 18, rskr 1978/79: 117 och FöU 1978/79: 21, rskr 1978/79: 237).

Enligt prop. 1978/79: 60 bör under perioden 1979–1981 effektiviseringen och omstruktureringen av skoindustrin tillsammans med de omfattande stödåtgärderna ha förbättrat skoindustrins konkurrenssituation, så att ytterligare stödinsatser från statens sida inte erfordras.

De avskrivningslån Skogruppen AB ansökt om avses finansiera en del av investeringskostnaderna för uppförande av nya rationella fabriksbyggnader.

Förutsättningarna för att svensk skoindustri efter år 1981 utan försörjningsberedskapslån skall kunna konkurrera med importerade skor beror enligt min mening på i vilken utsträckning det svenska lönekostnadsläget kan kompenseras med bl. a. hög produktivitet i tillverkningen. Det är mot denna bakgrund väsentligt att investeringsverksamheten i branschen kan hållas på en hög nivå. De avskrivningslån som ÖEF kan lämna har visat sig vara ett effektivt instrument för att åstadkomma detta.

Mot denna bakgrund vill jag förorda att ÖEF ges ökad möjlighet att lämna avskrivningslån.

Mot bakgrund av vad jag här har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att medge att den för säsongskrediter sammanlagda ramen om 17 000 000 kr. får utnyttjas enligt vad jag har förordat.

KAPITALBUDGETEN

V. FONDEN FÖR LÅNEUNDERSTÖD

[3] 8. Lån till teko-, sko- och garveriindustrier. På statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett investeringsanslag av 35 milj. kr. Avtal om lån får ingås inom en sammanlagd investeringsram av 285 milj. kr.

Med hänvisning till vad jag har anfört i det föregående om avskrivningslån till läderskoföretag hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. till Lån till teko-, sko- och garveriindustrier på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett investeringsanslag av 8 000 000 kr.,
2. medge att avtal om lån till teko-, sko- och garveriindustrier får ingås inom en sammanlagd investeringsram av 293 000 000 kr.

[4] 9. Försörjningsberedskapslån. Under denna rubrik har på statsbudgeten för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 85,4 milj. kr. Medel har därvid för *programmet Kemiska produkter m. m.* beräknats till 1,5 milj. kr. På kapitalbudgeten har därutöver för programmet *Kemiska produkter m. m.* anvisats 10,5 milj. kr. under investeringsanslaget Lagring för beredskapsändamål och vissa medel under investeringsanslaget Förrådsanläggningar m. m.

ÖEF har i skrivelse till regeringen den 9 juli 1979 med hänvisning till risken för bortfall av den inhemska tillverkningen av vissa från försörjningsberedskapssynpunkt viktiga produkter inom kemiområdet lämnat

förslag till åtgärder som syftar till att vidmakthålla en acceptabel försörjningsberedskap.

För att trygga tillgången på glykoler, etenoxid m. m. samt vissa tvättmedelråvaror har ÖEF träffat två preliminära avtal med det i statsföretagsgruppen ingående Berol Kemi AB i Stenungsund. Avtalen innebär vissa kapacitets- och produktionsåtaganden från Berol Kemis sida. Avtalen gäller från den 1 januari 1980 för en fem- resp. tioårsperiod.

Det ena avtalet gäller ett försörjningsberedskapslån på 5 milj. kr. samt ett avskrivningslån på 2 250 000 kr. Det andra avtalet gäller ett avskrivningslån på 18 750 000 kr. Avtalen medför således ett totalt medelsbehov av 26 milj. kr. Medelsbehovet fördelar sig på budgetåren 1979/80–1982/83. Medelsbehovet för budgetåret 1979/80 avser försörjningsberedskapslån på 2 milj. kr. och avskrivningslån på 9 milj. kr. Finansieringen därav har av ÖEF förutsatts ske genom att medel anslås på tilläggsbudget. Medelsbehoven för budgetåren 1980/81–1982/83 har av ÖEF inplanerats inom den av regeringen anvisade ramen för investeringar för programplaneringen för perioden 1980/81–1984/85.

ÖEF har undersökt alternativet att genom lagring tillgodose beredskapsbehovet av de produkter det här är fråga om. Lagringsalternativet ställer sig betydligt dyrare än föreslagna stödåtgärder. Det medför dessutom tekniska svårigheter, minskad flexibilitet och är riskfyllt.

Det är enligt min mening från försörjningsberedskapssynpunkt angeläget att trygga tillgången på de produkter som ÖEF angivit. Jag ansluter mig till ÖEF:s förslag att tillgången på produkterna bör säkras genom upprätthållande av en från försörjningsberedskapssynpunkt tillräcklig produktionskapacitet inom landet. ÖEF bör därför erhålla medel som gör det möjligt att träffa slutliga avtal med Berol Kemi AB.

Jag förordar att medelsbehovet på 2 milj. kr. för försörjningsberedskapslån och 9 milj. kr. för avskrivningslån under budgetåret 1979/80 tillgodoses dels genom omprioriteringar inom ramen för redan anvisade investeringsmedel över statsbudgeten, dels genom att resterande medelsbehov rekvideras från oljelagringsfonden. Genom omprioriteringar inom programmet Kemiska produkter m. m. beräknar jag att 4 milj. kr. som ställts till ÖEF:s förfogande för beredskapslagring av kemikalier under investeringsanslaget Lagring för beredskapsändamål skall kunna frigöras. Av budgettekniska skäl måste nya anslag tas upp på tilläggsbudget för försörjningsberedskapslån och lån till kemisk industri. Motsvarande belopp kommer inte att utnyttjas under anslaget för beredskapsändamål. Det resterande medelsbehovet 7 milj. kr. bör kunna tillgodoses genom att regeringen bemyndigar ÖEF att rekquirera motsvarande belopp från oljelagringsfonden.

Oljelagringsfonden inrättades genom beslut av regeringen den 26 juni 1975. Fonden är räntelös och förvaltas av riksgäldskontoret. Till fonden förs huvuddelen av de avgifter som inflyter med anledning av bestämmelserna i lagen (1973:1216) om särskild beredskapsavgift för oljeprodukter.

Från oljelagringsfonden rekviderar ÖEF medel för att genomföra av statsmakterna beslutad lageruppyggnad av råolja och petrokemiska produkter i övrigt. Från oljelagringsfonden har hittills i huvudsak rekviderats medel för investeringar i varor och anläggningar. Enligt min mening bör medel från oljelagringsfonden under budgetåret 1979/80 få användas även för vissa investeringar som avser industristöd i form av avskrivningslån för att trygga försörjningen inom det petrokemiska varuområdet. Beredskapsåtgärder i form av industristöd är ett alternativ till investeringar i beredskapslager. Från kostnads- och beredskapssynpunkt kan industristöd i vissa fall vara fördelaktigt. Om medel från oljelagringsfonden skall kunna disponeras för industristöd inom det ekonomiska försvaret fordras riksdagens medgivande.

I enlighet med ÖEF:s förslag anser jag att medelsbehoven för budgetåren 1980/81 – 1982/83 skall tillgodoses inom de medelsramar som för resp. budgetår kommer att anvisas för investeringar över statsbudgeten.

Med hänvisning till vad jag här har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Försörjningsberedskapslån* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kr.

[5] **10 a. Lån till kemisk industri.** Med hänvisning till vad jag anfört i det föregående om avskrivningslån till Berol Kemi AB hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. till *Lån till kemisk industri* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kr.,
2. medge att industristöd inom det petrokemiska området till ett belopp av 7 000 000 kr. budgetåret 1979/80 skall kunna finansieras över oljelagringsfonden.

Förslag till

Lag om ändring i patentlagen (1967: 837)

Härigenom föreskrivs att 88 och 91 §§ patentlagen (1967: 837) skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Har europeisk patentansökan publicerats enligt den europeiska patentkonventionen och har översättning till svenska av patentkraven i den lydelse de publicerades ingivits till patentmyndigheten, skall patentmyndigheten utfärda kungörelse därom och hålla översättning tillgänglig för envar.

*Förelagten lydelse*88 §¹

Har europeisk patentansökan publicerats enligt den europeiska patentkonventionen och har översättning till svenska av patentkraven i den lydelse de publicerades ingivits till patentmyndigheten *samt fastställd avgift erlagts*, skall patentmyndigheten utfärda kungörelse därom och hålla översättningen tillgänglig för envar.

Utnyttjar någon yrkesmässigt uppfinning som sökes skyddad i europeisk patentansökan efter det att kungörelse utfärdats enligt första stycket, äger vad som sägs om patentintrång motsvarande tillämpning om ansökningen leder till patent för Sverige. I sadant fall omfattar patentskyddet dock endast vad som framgår såväl av patentkraven i den lydelse de publicerades som av patentkraven enligt patent. Till straff må ej dömas och ersättning för skada må bestämmas endast enligt 58 § andra stycket.

Bestämmelserna i 58 § tredje stycket äga ej tillämpning, om ersättnings-talan väckes senast ett år efter det tiden för invändningen mot det europeiska patentet utgått eller, om invändning gjorts, senast ett år efter det att det europeiska patentverket beslutat att patentet skall upprätthållas.

91 §²

Inkommer sökanden eller patenthavaren till patentmyndigheten med rättelse av översättning som avses i 82 § och erlägger han fastställd avgift för tryckning av den rättade översättningen, gäller denna i stället för den tidigare. Rättad översättning skall hållas tillgänglig för envar, om den ursprungliga översättningen hålles tillgänglig. Har rättelse inkommit och avgift erlagts och är den ursprungliga översättningen tillgänglig för envar, skall myndigheten utfärda kungörelse även om rättelsen. Så snart ske kan skola tryckta exemplar av den rättade översättningen finnas att tillgå hos patentmyndigheten.

Inkommer sökanden med rättelse av översättning som avses i 88 §, skall patentmyndigheten utfärda kungörelse därom och hålla den rät-

Inkommer sökanden med rättelse av översättning som avses i 88 §, *och erlägger han fastställd avgift*, skall patentmyndigheten utfärda

¹ Senaste lydelse 1978: 149.

² Senaste lydelse 1978: 149.

Nuvarande lydelse

tade översättningen tillgänglig för envar. Sedan kungörelsen utfärdats, gäller den rättade översättningen i stället för den tidigare.

Har någon, innan rättad översättning blev gällande, i god tro börjat utnyttja uppfinningen yrkesmässigt här i riket på sätt som enligt tidigare översättning icke utgjorde intrång i sökandens eller patenthavarens rätt eller vidtagit väsentliga åtgärder därför, äger han den rätt som anges i 74 § andra och tredje styckena.

Föreslagen lydelse

kungörelse därom och hålla den rättade översättningen tillgänglig för envar. Sedan kungörelsen utfärdats, gäller den rättade översättningen i stället för den tidigare.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1980. Har översättning eller rättad översättning ingivits före ikraftträdandet tillämpas dock bestämmelserna i sin äldre lydelse.

Bilaga 6

Utdrag

ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-12-21

Föredragande: statsrådet Wirtén såvitt avser punkterna 1, 2 och 3;
statsrådet Andersson såvitt avser punkten 4

Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 såvitt avser arbetsmarknadsdepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN

TOLFTE HUVUDTITELN

B. Arbetsmarknad m. m.

[1] **B 1. Arbetsmarknadsservice.** Under denna rubrik har på statsbudgeten för innevarande budgetår förts upp ett förslagsanslag på 909 061 000 kr. I staten för anslaget har en förslagsvis post på 140 milj. kr. förts upp för flyttningsbidrag enligt bestämmelserna i arbetsmarknadskungörelsen (1966: 368, ändrad senast 1978: 938).

I skrivelse den 15 juni 1979 har arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) hemställt att skattefrihet införs för flyttningsbidrag i form av starthjälp, månadsresa och traktamente vid dubbel bosättning. AMS hänvisar bl. a. till beräkningar utförda av expertgruppen (In 1967: 14) för utredningsverksamhet i arbetsmarknadsfrågor (EFA), enligt vilka flyttningsbidragen täcker endast ungefär hälften av hushållens flyttningskostnader. Detta beror inte enbart på bidragens storlek utan sammanhänger i första hand med att bidragen är skattepliktiga. För att kompensera hushållens flyttningskostnader erfordras en höjning av flyttningsbidragen. Denna höjning kan erhållas antingen genom en höjning av bidragsnivån eller genom att skattefrihet för bidragen införs. I valet mellan dessa två möjligheter har AMS ansett att skattefrihet är att föredra eftersom det ger ett vid flyttningsstillfället säkraställt bidrag. Den enskilde skulle härigenom inte behöva ta upp beloppet ifråga i sin självdeklaration och AMS skulle besparas det omfattande administrativa arbetet med att sända ut kontrolluppgifter.

Föredraganden

Utvecklingen på arbetsmarknaden under 1970-talet har kännetecknats av ökade svårigheter att passa ihop arbetssökande och lediga platser. Detta är också fallet i den innevarande konjunkturuppgången, där den snabbt stigande efterfrågan på arbetskraft hittills endast till en mindre del kunnat reducera antalet arbetslösa. Svårigheterna att rekrytera arbetskraft har i denna konjunkturuppgång blivit markerade på ett tidigare stadium än som förut varit vanligt. Trots de förbättringar av det regionalpolitiska stödet som riksdagen beslutade om under våren 1979 och de ytterligare förbättringar av stödet som kan väntas i 1980 års budgetproposition är emellertid en yrkesmässig och geografisk rörlighet nödvändig för att den stigande efterfrågan på arbetskraft nu skall kunna mötas och arbetslöshetsnivån sänkas.

Aktuella studier visar att kostnaderna för flyttning i samband med arbetslöshet endast till en del täcks av de ekonomiska bidrag samhället erbjuder. Det innebär att den geografiska rörlighet som medför ekonomiska vinster för samhällsekonomin i stort ofta medför en ekonomisk påfrestning för den enskilde. De kostnader som är förenade med flyttning utgör alltså i många fall ett hinder för den geografiska rörligheten på arbetsmarknaden.

Mot bakgrund av det anförda anser jag i likhet med AMS att det finns starka skäl för att förbättra flyttningsbidragen. Jag vill emellertid f. n. inte förordna skattefrihet. Den frågan är av sådan art att den kräver ytterligare utredning. Emellertid vill jag redan nu förordna att flyttningsbidrag i form av starthjälp höjs. Starthjälpen utgår för att täcka kostnader för uppehälle och personliga utgifter i avvaktan på den första avlöningen inkl. vissa ofrånkomliga kostnadsfördyringar i samband med omställningen. Starthjälp utgår i dag med 2 500 kr. till arbetstagare vars hushåll i hemorten stadigvarande består av enbart arbetstagaren själv och med 5 000 kr. till arbetstagare vars hushåll består av två eller flera personer som följer med vid flyttningen. Vid anställningar under sex månader utgår inte starthjälp. Starthjälpen är vidare skattepliktig inkomst och läggs på toppen av den övriga inkomsten. Marginalskatteeffekten får till följd att större delen av bidraget går tillbaka till staten i form av skatt.

Mot denna bakgrund synes det väl motiverat att bättre anpassa starthjälpen till de faktiska kostnaderna för dem som av arbetsmarknadsskäl måste byta bostadsort. Jag förordar därför att starthjälpen i fortsättningen utgår med 6 000 kr. till hushåll med två eller flera personer och med 3 000 kr. till hushåll med en person. Kostnaderna för en sådan höjning kan beräknas till 12,6 milj. kr. för helt år. De nya starthjälpsbeloppen bör träda i kraft så snart riksdagen fattat beslut i frågan. Under förutsättning att riksdagens beslut föreligger före den 1 mars 1980 blir kostnaden 4,2 milj. kr. för ifrågasvarande höjning för budgetåret 1979/80.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna de ändringar av grunderna för flyttningsbidrag som jag har förordat.
2. till *Arbetsmarknadsservice* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 4 200 000 kr.

[2] **B 2. Bidrag till arbetsmarknadsutbildning.** I statsbudgeten för budgetåret 1979/80 har för Bidrag till arbetsmarknadsutbildning anvisats sammanlagt 2 138 668 000 kr. Medlen förs över till arbetsmarknadsutbildningsfonden, vilken därutöver också tillförs medel från arbetsgivare i enlighet med lagen (1975:335) om arbetsgivaravgift till arbetsmarknadsutbildningen. Från fonden bestrids kostnaderna för delprogrammet Arbetsmarknadsutbildning inom programmet Yrkesmässig och geografisk rörlighet.

AMS har i skrivelse den 2 november 1979 anhållit att ytterligare 800 milj. kr. skall anvisas på anslaget Bidrag till arbetsmarknadsutbildning. AMS har därvid anfört bl. a. följande.

I september månad deltog ca 58 000 personer i arbetsmarknadsutbildning vilket är nära det deltagande som nåddes under första kvartalet 1979. Utfallet för budgetåret 1978/79 var ca 2 470 000 elevveckor till en total kostnad av ca 3 850 milj. kr. Utbetalningarna från arbetsmarknadsutbildningsfonden uppgick till 3 650 milj. kr. motsvarande hela behållningen på fonden.

Arbetsmarknadsutbildningen skall anpassas till de pågående förändringarna på arbetsmarknaden. F. n. är läget bättre än för ett år sedan. Men med hänsyn till målsättningen att i ökad utsträckning erbjuda arbetslös ungdom utbildning som alternativ till beredskapsarbete, särskilt i form av kortare kurser, blir nedskärningen av den totala omfattningen relativt begränsad. Styrelsen räknar med 2 315 000 utbildningsveckor under budgetåret 1979/80 till en total kostnad av 3 815 milj. kr., varav 200 milj. kr. avser överskjutande utbetalningar från budgetåret 1978/79. I arbetsmarknadsutbildningsfonden beräknas finnas tillgängligt 3 037 milj. kr. Fonden behöver således tillföras 800 milj. kr.

Föredraganden

Som jag anförde i årets budgetproposition bör arbetsmarknadspolitikens tyngdpunkt läggas på att åstadkomma en anpassning mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft.

Denna principiella inriktning innebär att arbetslösa så långt det är möjligt måste placeras i arbete på den öppna marknaden. Först när det är helt klarlagt att en person inte kan komma i fråga för någon av de lediga platser som finns bör andra åtgärder aktualiseras. Av de medel som då står till buds bör de föredras som långsiktigt stärker den enskildes ställning i

arbetslivet och är ägnade att underlätta industrins strukturomvandling. Det innebär, som AMS anför, att arbetsmarknadsutbildning normalt är att föredra framför beredskapsarbete.

Jag vill samtidigt erinra om att regeringen nyligen har tillsatt en kommitté med uppdrag att se över arbetsmarknadsutbildningen. En huvuduppgift för denna utredning är att pröva i vad mån den nuvarande inriktningen av arbetsmarknadsutbildningen svarar mot de av statsmakterna uppsatta målen för verksamheten. Detta innebär bl. a. analys av erforderliga åtgärder för att åstadkomma flexibilitet i verksamheten. Skolöverstyrelsen (SÖ), som jämte AMS är huvudman för verksamheten, svarar för ca hälften av kostnaderna för denna. En rapport från statskontoret har bl. a. visat att ett utvecklat system för budgetplanering och budgetuppföljning saknas för arbetsmarknadsutbildningen. Kommittén har mot den bakgrunden fått i uppdrag att med förtur pröva frågan om hur ett sådant system kan byggas upp. Jag har för avsikt att låta utfärda särskilda budgetanvisningar till SÖ i detta hänseende.

Jag föreslår att arbetsmarknadsutbildningen över anslaget tillförs 629 milj. kr. Av detta belopp är 200 milj. kr. avsedda att täcka den brist som vid budgetårets ingång fanns i arbetsmarknadsutbildningsfonden. Resterade 429 milj. kr. utgör dels medel för att kompensera för höjda utbildningsbidrag (enligt nya regler den 1 juli 1979) för den arbetsmarknadsutbildning som riksdagen redan fattat beslut om på grundval av regeringens förslag i 1979 års budgetproposition, dels kostnader för en beräknad ökning av antalet utbildningsveckor.

Jag är däremot – mot bakgrund av vad jag nyss anför i frågan – i avvaktan på ett bättre underlag för medelsberäkningen inte f. n. beredd att tillstyrka ökade anslag till SÖ.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till arbetsmarknadsutbildning* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett anslag av 629 000 000 kr.

C. Arbetsmiljö

[3] **Rörlig kredit för Stiftelsen Samhällsföretag.** Enligt de av riksdagen antagna riktlinjerna för den nya organisationen för skyddat arbete (prop. 1978/79: 139, AU 1978/79: 29, rskr 1978/79: 293) bör Stiftelsen Samhällsföretag för egen del och för de regionala stiftelsernas för skyddat arbete behov få utnyttja en gemensam rörlig kredit hos riksgäldskontoret.

Samhällsföretag har i skrivelse den 19 september 1979 tagit upp vissa finansieringsfrågor för hela stiftelseorganisationen. Samhällsföretag konstaterar bl. a. vid ett närmare studium av villkoren vid övertagandet av

tillgångar i samband med det ändrade huvudmannaskapet för skyddade verkstäder m. m., att stiftelseorganisationen kommer att ha ett betydande behov av likvida medel utgörande normalt rörelsekapital omedelbart efter verksamhetens igångsättande den 1 januari 1980. Detta extra behov har inte beaktats i den tidigare preliminära beräkningen av anslagsmedel för verksamhetsåret 1979/80.

Stiftelsen har den 9 november 1979 ingett en reviderad beräkning av kostnaderna för verksamheten under budgetåret 1979/80. Behovet av driftbidrag har tagits upp med utgångspunkt i en beräknad resultaträkning upprättad enligt bokföringsmässiga grunder. Behovet av likvida medel för rörelsekapitaluppbyggnad ingår inte i beräkningen eftersom detta inte är någon kostnad enligt bokföringsmässiga principer. Likvida medel som behövs utöver bidraget för att täcka den beräknade förlusten enligt resultaträkningen redovisas i en finansieringsanalys. Därutöver redovisas erforderligt investeringsbidrag liksom behov av medel för rörelsekapital.

Stiftelsen har i skrivelsen i september 1979 i första hand hemställt att medlen för rörelsekapitalet beviljas som en separat post och betecknas som ägartillskott. Om något särskilt bidrag för uppbyggnaden av rörelsekapitalbehovet inte kan beviljas från statsmakternas sida återstår alternativet att låna upp medlen. Samhällsföretag föreslår därför att det i andra hand inrättas en s. k. rörlig kredit hos riksgäldskontoret. Stiftelsen framhåller dock att det är ganska extraordinärt att rörelsedrivande juridiska personer av den storleksordning som stiftelseorganisationen representerar startar sin verksamhet utan eget kapital. Vidare beräknas en upplåning av rörelsekapital att bli tämligen betungande i den framtida verksamheten.

Samhällsföretag anser det svårt att beräkna rörelsekapitalbehovet. Sannolikt torde dock enligt stiftelsens beräkningar behovet ligga i närheten av halva årsförsäljningen, dvs. ca 500 milj. kr. Om särskilda medel för att täcka behovet av rörelsekapital inte kan beviljas föreslår Samhällsföretag att stiftelsen beviljas en rörlig kredit hos riksgäldskontoret på 500 milj. kr.

Riksrevisionsverket har anmodats att yttra sig över stiftelsens skrivelse. Verket framhåller att man inte automatiskt bör jämföra Samhällsföretags kreditbehov med vad ett privat eller statligt aktiebolag av motsvarande omfattning kan tänkas ha. Skillnaderna är i fråga om finansierings- och ägarförhållanden etc. alltför stora för att en enkel jämförelse skall kunna göras. Riksrevisionsverket konstaterar att Samhällsföretag har behov av rörelsekapital i form av bl. a. likvida medel. Det torde enligt verket inte varaorealistiskt att räkna med en omsättningshastighet av fyra till fem gånger per år för denna typ av kapital i ett företag av Samhällsföretags storlek. Med denna utgångspunkt borde enligt riksrevisionsverket ett rörelsekapital om 200–250 milj. kr. vara tillräckligt. Riksrevisionsverket anser emellertid att underlaget inte ger möjlighet att ta en definitiv ställning. För att kunna göra en mer realistisk beräkning av kreditbehovet erfordras någon form av koncernbalansräkning för hela stiftelseorganisa-

tionen. En sådan beräkning bör bl.a. ta hänsyn till i vilken takt stiftelseorganisationen måste infria sina förpliktelser gentemot de tidigare huvudmännen. Detta talar, enligt verket, för att behovet av rörelsekapital t. v. bör täckas av en rörlig kredit hos riksgäldskontoret.

Jag är inte beredd att föreslå någon annan lösning av frågan om stiftelseorganisationens rörelsekapitalbehov än den jag har förordat i prop. 1978/79: 139. Jag ansluter mig i stort till riksrevisionsverkets yttrande om rörlig kredit för stiftelseorganisationen. Jag delar vidare Samhällsföretags uppfattning att behovet av rörelsekapital är extra stort omedelbart efter verksamhetens start i början av år 1980. Mot den bakgrunden förordar jag att stiftelsen beviljas en rörlig kredit om 400 milj. kr. för att klara de likviditetspåfrestningar som kan uppstå i verksamheten, främst under första hälften av år 1980. Det bör vara möjligt att senare nedbringa behovet av rörlig kredit till en storlek motsvarande ungefär den som riksrevisionsverket har angett.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att medge att Stiftelsen Samhällsföretag för egen del och för de regionala stiftelserna för skyddat arbete får disponera en rörlig kredit av 400 000 000 kr. i riksgäldskontoret.

D. Invandring m. m.

[4] **D 5. Särskilt bidrag till stiftelsen Finlands hus.** I skrivelser den 25 augusti 1978 och den 29 augusti 1979 till regeringen har stiftelsen Finlands hus anhållit att den svenska regeringen beviljar räntestöd till stiftelsen för kalenderåren 1978 – 1980 om sammanlagt 1 090 000 kr.

Föredraganden

Stiftelsen Finlands hus har enligt sina stadgar till syfte att verka för finska invandrare i Sverige och bland dem främja den kulturella samhörigheten samt främja samarbete mellan Finland och Sverige. För dessa ändamål köpte stiftelsen år 1970 en fastighet i Stockholm, vilken har kommit att bli ett centrum för finsk förenings- och kulturverksamhet framför allt i stockholmsområdet. Finska staten har medverkat till finansieringen av Finlands hus genom bidrag av väsentlig omfattning och den svenska staten har främst medverkat på så sätt att ombyggnaden av fastigheten har skett som beredskapsarbete. Stiftelsens kostnader för finansieringen av Finlands hus har emellertid blivit avsevärt högre än beräknat.

Stiftelsen har mot denna bakgrund hos Finlands och Sveriges regeringar ansökt om bidrag till betalning av stiftelsens låneräntor. Finlands regering har beviljat räntestöd under förutsättning att ungefär motsvarande belopp ställs till stiftelsens förfogande av den svenska staten.

Finlands hus har ett stort värde som centrum för den finskspråkiga kulturen i Sverige. Verksamheten i Finlands hus bidrar till att främja de finska invandrarnas föreningsliv samt informations- och kulturutbytet mellan Sverige och Finland. Det är väsentligt att verksamheten i Finlands hus får fortsätta. Det är därför angeläget att en översyn görs av stiftelsens ekonomi och att stiftelsen utarbetar en plan för en rekonstruktion av ekonomin och verksamhetens finansiering. Stiftelsen har meddelat att den kommer att ta initiativ till en sådan översyn. I avvaktan på att ekonomin ses över krävs dock ett tillfälligt stöd av statliga medel för att verksamheten skall kunna bedrivas i oförändrad omfattning. Det svenska bidraget bör uppgå till ungefär samma belopp som anvisats från finsk sida.

Med hänvisning till vad jag har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Särskilt bidrag till stiftelsen Finlands hus* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett anslag av 1 090 000 kr.

BOSTADSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-12-21

Föredragande: statsrådet Friggebo

Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 såvitt avser bostadsdepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN

TRETTONDE HUVUDTITELN

A. Bostadsdepartementet m. m.

[1] A 2. **Kommittéer m. m.** Till ändamålet har i statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisats ett reservationsanslag av 5 850 000 kr. Vid ingången av budgetåret fanns på anslaget en reservation av 2 952 698 kr.

För utredningsverksamheten beräknas för budgetåret 1979/80 ett ytterligare medelsbehov av 7 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 7 000 000 kr.

INDUSTRIDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-12-21

Föredragande: statsrådet Asling såvitt avser punkterna 1 och 4;
statsrådet Petri såvitt avser punkterna 2 och 3

Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 såvitt avser industridepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN

FJORTONDE HUVUDTITELN

B. Industri m. m.

[1] **B 13. Medelstillskott till regionala utvecklingsfonder.** I statsbudgeten för budgetåret 1979/80 har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 300 milj. kr.

Riksdagen beslöt våren 1979 (NU 1978/79: 59, rskr 1978/79: 415) att bemyndiga regeringen att för budgetåret 1979/80 ikläda staten garantier för lån till de regionala utvecklingsfonderna med sammanlagt högst 300 milj. kr. Syftet var att ge fonderna vidgade utlåningsmöjligheter. Regeringen förutsattes återkomma till riksdagen med redogörelse för utformningen av garantisystemet och förslag om hur det skall utformas i fortsättningen. Jag kommer nu att redogöra för hur systemet enligt min mening i huvudsak bör utformas.

Jag anser att riksdagens syfte bäst tillgodoses om fonderna själva får teckna garantier för lån som lämnas till företagen av ordinarie kreditinstitut. På så sätt kan fonderna genom egna beslut erbjuda företagen tre olika kreditformer, nämligen produktutvecklingslån, rörelselån och lånegarantier. Egna rörelselån och lånegarantier bör kunna ges för samma ändamål. Den för det aktuella fallet bästa formen kan därvid användas. Fonderna bör sträva efter en sådan fördelning av sin lån- och garantigivning att projekt med högt resp. lagt risktagande fördelas på ett balanserat sätt. Fonderna bör få bevilja rörelselån och/eller garanti på sammanlagt högst 500 000 kr. till ett och samma företag. För garantigivningen bör i tillämpliga

delar gälla samma regler som gäller enligt förordningen (1978: 507) om industrigarantilån.

Fondernas garantigivning bör begränsas på så sätt att varje fond får rätt att ställa garantier inom en ram av 20% av fondkapitalet. Som fondkapital bör därvid gälla det belopp som enligt senast fastställda och av revisorerna godkända balansräkning utgör fondens eget kapital. Jag bedömer att fondernas sammanlagda möjligheter till garantigivning t. o. m. nästa budgetår härigenom kommer att uppgå till ca 300 milj. kr. Eftersom utrymmet för garantier med denna metod kommer att öka i samma takt som fondkapitalet ökar, räknar jag med att någon ändring av sättet att fastställa fondernas möjligheter till garantigivning inte kommer att bli aktuellt under de närmaste åren.

Förlustrisken på fondernas garantigivning bör delas lika mellan resp. utvecklingsfond och staten. Jag förordar därför att fonder som tvingas infria garantier arligen i efterskott får ersättning från staten som motsvarar hälften av det infriade beloppet. På så sätt återupprättas en del av det förlorade fondkapitalet. De statliga bidrag till förlusttäckning som därvid blir aktuella bör bekostas med medel från ett särskilt anslag. Förlusttäckning kan komma i fråga första gången under budgetåret 1980/81. Jag har tidigare förordat (prop. 1979/80: 100 bil. 17 punkt B 14) att ett nytt anslag förs upp på statsbudgeten för detta ändamål.

Med hänsyn till att bankerna i dessa fall inte löper någon förlustrisk bör de betala en avgift till garantigivaren, dvs. utvecklingsfonden. Storleken på garantiavgiften liksom räntan för lån som garanterats av fonderna bör anpassas efter vad som gäller för lån enligt förordningen (1978: 507) om industrigarantilån.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna de av mig förordade riktlinjerna för garantigivning hos de regionala utvecklingsfonderna.

E. Energihushållning

[2] E 5. **Energibesparande åtgärder inom näringslivet m. m.** I statsbudgeten för budgetåret 1979/80 har under denna rubrik anvisats ett reservationsanslag av 300 milj. kr.

Från detta anslag bestrids utgifter för statsbidrag bl. a. enligt förordningen (1975: 422) om statsbidrag till energibesparande åtgärder inom näringslivet m. m. (omtryckt 1978: 339, ändrad 1979: 554). Enligt förordningen kan bidrag utgå till bl. a. framtagande av prototyper och demonstrationsanläggningar med inriktning på effektivare energianvändning inom industrin eller inom transport och samfärdsel, återvinning av energikrävande varor eller energi ur avfall, användning av annat bränsle än olja eller effektivare fjärrvärmedistribution. Bidrag kan utgå också till framtagande av anlägg-

ning för energiproduktion som innebär tillämpning av teknik som kan antagas komma att bli lönsam.

Svensk Metanolutveckling AB (SMAB) är ett till 90% statligt ägt bolag med uppgift att bedriva utrednings- och utvecklingsarbete rörande användningen av bl. a. metanol som drivmedel. Bolaget har i en skrivelse den 29 augusti 1979 till regeringen anmält ett medelsbehov om ca 8 milj. kr. för vissa fältprov med distribution och användning av alkoholhaltiga drivmedel under perioden 1979–1981.

Framställningen avser både investerings- och driftkostnader. Till vissa forskningsinriktade projekt med anknytning till fältproven har SMAB erhållit stöd från styrelsen för teknisk utveckling. Bolaget påpekar i sin skrivelse att bidrag för fältproven inte har erhållits från energiforskningsanslaget eller anslaget för energibesparande åtgärder inom näringslivet m. m.

SMAB:s skrivelse har remitterats till statens industriverk, nämnden för energiproduktionsforskning och oljeersättningsdelegationen (I 1979:01), vilka alla framhåller att det är angeläget att projekten genomförs. Industriverket påpekar emellertid att de aktuella proven delvis är av annan karaktär än de demonstrationsprojekt som verket normalt kan stödja med bidrag. Verket pekar därför på möjligheten att utvidga området för stöd till prototyper och demonstrationsanläggningar under förevarande anslag.

I en skrivelse den 16 november 1979 har industriverket bl. a. hemställt om ändring av anslagets användningsområde så att stöd kan utgå till åtgärd som avser införande av ny energiråvara inom industrin, inom transport och samfärdsel eller inom övrigt näringsliv. Bidrag bör enligt industriverket kunna utgå för att täcka driftunderskott i sådan verksamhet under de första åren. Ändringsförslagen innebär att stödet inte som nu begränsas till framtagande av anläggning.

Jag delar industriverkets uppfattning beträffande behovet av att kunna stödja åtgärder av detta slag. Det är angeläget att bl. a. prov med distribution och användning av syntetiska drivmedel genomförs för att ge underlag för framtida beslut om införande. Statligt stöd torde vara erforderligt för att dylika prov skall komma till stånd. Åtgärder av detta slag rörande även andra energiråvaror bör kunna stödjas.

Jag finner mot denna bakgrund att statsbidrag bör kunna utgå till demonstrationsåtgärder som avser införande av energiråvaror som ersätter olja eller oljeprodukter inom industrin, transport och samfärdsel eller övrigt näringsliv. Bidraget bör i likhet med bidraget till prototyper och demonstrationsanläggningar utgå med högst 50% av godkända kostnader.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna den av mig förordade ändringen av grunderna för bidrag till energibesparande åtgärder inom näringslivet.

[3] E 12. **Solmätning vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.** Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för budgetåret 1979/80.

Vid min anmälan till budgetpropositionen 1980 (prop. 1979/80: 100 bil. 17 punkt E. 11) har jag tidigare denna dag angivit medelsbehovet för solmätning vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut till 2 667 000 kr. under budgetåret 1979/80.

Med hänvisning till min redogörelse i budgetpropositionen hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Solmätning vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 2 667 000 kr.

F. Teknisk utveckling m. m.

[4] F 1. **Styrelsen för Teknisk utveckling: Teknisk forskning och utveckling.** I statsbudgeten för budgetåret 1979/80 har under denna rubrik anvisats ett reservationsanslag av 416 550 000 kr.

Riksdagen har beslutat (NU 1978/79: 59, rskr 1978/79: 415) att under detta anslag anvisa särskilda medel för stöd till sådant utvecklingsarbete som initieras av de anställda i företagen. Enligt riksdagens beslut skall regeringen förelägga riksdagen ett förslag till utformning av en sådan stödform. Till grund för förslaget skall ligga de principer som anges i motion 1978/79: 2020. Den nya stödformen syftar till att speciellt stödja utvecklingsarbete initierat av arbetstagare inom företagen för att få fram nya och förbättrade produkter liksom alternativ produktion.

Genom Styrelsen för teknisk utveckling (STU) ges i dag stöd till såväl företags som enskilda uppfinnarens utvecklingsarbete. Därigenom stöds i viss utsträckning nu projekt av den typ som avses i riksdagsbeslutet. Stödgivningen regleras genom förordningen (1978: 571) om statligt stöd till teknisk forskning, industriellt utvecklingsarbete och uppfinnarverksamhet (ändrad 1979: 605). Stöd till industriellt utvecklingsarbete lämnas som bidrag med villkorligt krav på återbetalning eller undantagsvis som lån. Till uppfinnarverksamhet kan stöd lämnas också i annan lämplig form som genom stipendier eller pris.

Grundläggande krav för projektstödet är att det projekt som stöds skall vara förenat med en teknisk risk. Vid prövningen om stöd skall lämnas har STU att beakta både de tekniska möjligheterna att genomföra projektet med åsyftat resultat och möjligheterna att nyttiggöra resultatet. Om projektet kan väntas medföra ekonomiskt utbyte för en bidragsmottagare förenas bidraget med villkorlig skyldighet att återbetala beloppet. Stöd för

ett sådant projekt får motsvara högst halva kostnaden för projektet. Det finns dock möjlighet att stödja enskilda personer och småföretag med större andel.

Utformningen av det nya stödet bör enligt min mening nära ansluta till de regler som gäller för STU:s stöd i allmänhet. Stödet bör således lämnas till projekt där det finns en teknisk osäkerhet men där ett lyckat genomförande bedöms vara ett stort tekniskt framsteg och skapa intressanta utvecklingsmöjligheter för näringsliv och samhälle. Vidare bör utgångspunkten vara att stödet skall utgå i samma form som STU:s stöd i övrigt kompletterat med speciella bestämmelser för att tillgodose det särskilda syftet med stödet, nämligen att främja utvecklingsarbete som är grundat på de anställdas direkta engagemang i att ta fram ny eller förbättrad teknik eller nya eller förbättrade produkter. Jag återkommer till dessa särbestämmelser i det följande.

Som jag nyss har framhållit stöder STU redan i dag ett stort antal projekt som bygger på idéer av anställda i företag. Sådana idéer kan emellertid i vissa fall stöta på hinder för sitt förverkligande. Ett hinder är att idéer som inte härstammar från företagets utvecklingsavdelningar kan ha svårt att vinna gehör vid prioriteringar inom företagen. Ett annat är att idéer kan vara oförenliga med företagets produktfilosofi. Syftet med det nya stödet är att fånga upp dessa idéer. På många håll finns utan tvekan en önskan att bättre ta till vara den erfarenhet och de idéer som finns hos de anställda. Flera företag har redan i dag tagit initiativ i detta syfte genom att bilda s. k. förslagskommittéer med representanter för såväl de anställda som företagsledning. De anställda uppmuntras genom förslagstävlingar o. d. att bidra till företagets utveckling. Det finns enligt min mening anledning att bredda denna typ av verksamhet för att ytterligare stimulera sådant utvecklingsarbete som initieras av de anställda i företagen. Förslagskommittéer kan öka möjligheterna att ta hand om förslag från de anställda. Från flera företag har emellertid framhållits att det endast är förbättringsförslag vilka direkt kan utnyttjas i den löpande produktionen som anammas av kommittéerna. Förslag som kräver vidare utveckling kommer inte fram. För att den nya stödformen skall nå sina syften kan det krävas att befintliga kanaler breddas och nya skapas. Hur detta bäst åstadkoms är dock en fråga som det ankommer på arbetstagare och företagsledning i resp. företag att avgöra.

Utmärkande för de idéer som det nya stödet tar sikte på är således att de har kommit fram på ett annat sätt än i företagets normala utvecklingsarbete. Idégivaren kan vara en anställd i vars arbetsuppgifter det inte ingår att utveckla produkter.

Centralt för den nya stödformen bör vara att skapa möjlighet för idégivaren att bli frikopplad från den löpande verksamheten i företaget och få tid och resurser att vidareutveckla sin idé i ett utvecklingsprojekt. All erfarenhet visar att man inte bör skilja idé från idégivare för tidigt i innovationsprocessen.

Stödet bör även kunna utnyttjas för att täcka kostnader för bedömning av och stöd till projekt inom företaget i former som företaget och de anställda kommer överens om.

Det är viktigt att företagen finansierar en del av kostnaden för stödda projekt. Härigenom säkerställs att företagen tror på projekten och är beredda att genomföra projekten även sedan STU har avslutat sitt stöd. För att omsätta en idé i en innovation räcker det inte med att det tekniska utvecklingsarbetet lyckas. Produktionsanpassning, marknadsföringsinsatser m.m. krävs och för dessa faser i innovationsprocessen erfordras stora insatser från företagets sida.

Jag återkommer nu till de särskilda bestämmelser som bör gälla för det nya stödet.

För att stimulera företagen att satsa på arbetstagarinitierade projekt bör STU ges möjlighet att inom anvisade ramar stödja sådana projekt med upp till två tredjedelar av projektkostnaden. Detta bör gälla oavsett företagets storlek och egna finansiella resurser eller projektets karaktär. Företaget bör dokumentera sitt intresse för projektet genom att satsa minst en tredjedel. Företaget bör i samråd med de anställda inge det underlag som erfordras för STU:s utvärdering och bedömning av projektet. Stödet bör utgå till företaget.

STU bör handlägga dessa projekt enligt de rutiner som tillämpas för övriga utvecklingsprojekt. Innan beslut fattas i ett stödärende bör det åligga STU att inhämta yttrande från en särskild nämnd, som utses av STU:s styrelse. Nämnden bör innehålla representanter för löntagarna. Det ankommer på regeringen att fastställa närmare riktlinjer för nämndens sammansättning.

Projektstöd bör lämnas med villkorlig återbetalningsskyldighet. Eftergift av återbetalningsskyldigheten bör medges om bidragsmottagaren visar att projektets resultat varken har gett eller kan väntas ge ekonomiskt utbyte av mer än begränsad omfattning.

Förslag som kommer fram inom ett företag och bedöms vara intressanta men som faller utanför det egna företagets intresse och kompetens bör kunna slussas vidare till STU för eventuellt stöd till utvecklingsarbete. Förmedling till annat företag kan göras på sedvanligt sätt, eventuellt med hjälp av STU.

Inom den offentliga sektorn och speciellt inom kommunerna pågår omfattande aktiviteter för att entusiasmera de anställda att komma med förslag till ändamålsenlig ny teknik och nya metoder. Om det för att genomföra sådana förslag finns behov av tekniskt/industriellt utvecklingsarbete bör även dessa kunna förmedlas av STU till ett lämpligt företag enligt ovan. Även i detta fall bör idégivaren på lämpligt sätt ges möjlighet att engagera sig i utvecklingsarbetet.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna de riktlinjer som jag har förordat för stöd till utvecklingsarbete som initieras av de anställda i företagen.

KOMMUNDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-12-21

Föredragande: statsrådet Boo

Anmälan till tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 såvitt avser kommundepartementets verksamhetsområde

DRIFTBUDGETEN

FEMTONDE HUVUDTITELN

A. Kommundepartementet m. m.

[1] A 3. **Extra utgifter.** En överenskommelse om samarbete vid oljeförörening i Nordsjön, Bonn-överenskommelsen, undertecknades av Sverige utan förbehåll för ratifikation den 9 juni 1969. Överenskommelsen gäller mellan Belgien, Danmark, Frankrike, Nederländerna, Norge, Storbritannien, Sverige och Förbundsrepubliken Tyskland och innebär att de fördragsslutande staterna på sätt som anges i överenskommelsen skall bistå varandra vid oljeförörening inom nordsjöområdet. Sveriges andel av sekretariatskostnaderna för budgetåret 1979/80 beräknas uppgå till 25 000 kr.

Jag anser det inte minst med hänsyn till den betydande oljeutvinning som förekommer i Nordsjön väsentligt att det internationella samarbetet vid oljeförörening inom nordsjöområdet kan bedrivas effektivt. Jag förordar därför att medel anvisas för angivna ändamål.

Jag hemställer mot denna bakgrund att regeringen föreslår riksdagen att till *Extra utgifter* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 25 000 kr.

Bilaga 10

Förteckning

över av regeringen hos riksdagen i prop. 1979/80: 101 begärda anslag på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1979/80

DRIFTBUDGETEN

A. Egentliga statsutgifter

II. Justitiedepartementet

D 5	Utrustning till domstolar m. m., <i>reservationsanslag</i>	2 100 000
E 3 a	Allmänna advokatbyråer: Rörelsekapital	11 000 000

X. Jordbruksdepartementet

B 15	Särskilt stöd till jordbruk och skogsbruk, m. m. i Norrbottens län, <i>reservationsanslag</i>	16 000 000
G 1	Sveriges lantbruksuniversitet: Förvaltningskostnader, <i>förslagsanslag</i>	1 000 000
I 2	Stöd till idrotten: Anläggningsstöd m. m., <i>reservationsanslag</i>	2 500 000

XII. Arbetsmarknadsdepartementet

B 1	Arbetsmarknadsservice, <i>förslagsanslag</i>	4 200 000
B 2	Bidrag till arbetsmarknadsutbildning	6 290 000 000
D 5	Särskilt bidrag till stiftelsen Finlands hus	1 090 000

XIII. Bostadsdepartementet

A 2	Kommittéer, m. m., <i>reservationsanslag</i>	7 000 000
-----	--	-----------

XIV. Industridepartementet

E 12	Solmätning vid Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, <i>reservationsanslag</i>	2 667 000
------	---	-----------

XV. Kommundepartementet

A 3	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>	25 000
-----	---	--------

Summa för driftbudgeten **676 582 000**

KAPITALBUDGETEN

V. Fonden för läneunderstöd

Handelsdepartementet

8	Lån till teko-, sko- och garveriindustrier	8 000 000
9	Försörjningsberedskapslån	2 000 000
10 a	Lån till kemisk industri	2 000 000

Summa för kapitalbudgeten **12 000 000**

